

Distribució i utilització del carnet de salut infantil a Catalunya

RAMON PRATS (*), JAUME CANELA (*), ISIDRE FÀBREGUES (**)

RESUM

El Carnet de Salut Infantil és un instrument per al registre dels diferents paràmetres psicoorgànics en l'evolució del nen. Es lliura als pares en les clíniques maternals. El personal sanitari és l'encarregat d'omplir les dades.

L'estudi s'ha dirigit a conèixer el grau de distribució per part de les maternitats i el grau d'utilització per part dels pediatres. S'ha optat pel sistema d'enquesta telefònica a fi d'aconseguir dades directes de manera ràpida i econòmica. (Nivell resposta 53,8%).

De les dades estudiades es conclou que la distribució és força acceptable (del 87,7% al 95,3%). La utilització baixa considerablement (49,38%), tret de les vacunes, que s'anoten més que altres paràmetres, encara que amb una gran dispersió de documents.

PARAULES CLAU:

Registre sanitari infantil, enquesta telefònica, registre vacunes, Salut pública.

RESUMEN

El Carnet de Salut Infantil es un instrumento de registro de los diferentes parámetros psicoorgánicos en la evolución del niño. Se entrega a todos los padres en las clínicas maternales. El personal sanitario es el encargado de cumplimentar los datos.

El estudio va dirigido a conocer el grado de distribución por parte de las maternidades y el grado de utilización por parte de los pediatras. Se ha optado por el sistema de encuesta telefónica a fin de conseguir datos directos de forma rápida y económica. (Nivel de respuesta 53,8%).

De los datos estudiados se deduce que la distribución es bastante aceptable (del 87,7% al 95,3%). La utilización baja considerablemente (49,38%). Las vacunas se anotan más que otros parámetros, aunque con una gran dispersión de documentos.

PALABRAS CLAVE:

Registro sanitario infantil, encuesta telefónica, registro vacunas, Salud pública.

SUMMARY

The Child Health Card is an instrument for the registration of different psycho-organic parameters during the child's development in Catalonia. It is given to all parents in maternity hospitals and clinics. Health workers have the duty of filling in the requested data.

A study was designed to investigate the degree of distribution of this card in maternity centers as well as the degree of utilisation by pediatricians. Data was collected by means of a telephone based survey in order to spare resources.

The distribution of this card is quite acceptable (87.7% to 95.3%), but its use was low (49.38%). Vaccination is noted more often than other documents in which vaccination are also recorded.

KEY WORDS:

Child health card, public health, telephone recall methodology.

INTRODUCCIÓ

El Carnet de Salut (CS) és un instrument de registre dels diferents paràmetres de l'evolució psicoorgànica del nen. Es distribueix a les clíniques maternals de Catalunya i es lliura als pares en néixer la criatura. El personal sanitari és l'encarregat d'omplir les dades en el CS, el qual queda en poder de la família i així serveix de nexe entre tots els diferents professionals que puguin intervenir en el procés d'atenció sanitària del nen.¹

L'objectiu d'aquest estudi és establir el nivell de distribució i el grau d'utilització de l'esmentat CS arreu de Catalunya. El coneixement de la realitat actual servirà per portar a terme les intervencions necessàries per millorar la distribució i utilització d'aquest instrument.

(*) Servei Promoció de la Salut. Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya.

(**) Institut Català de Serveis Socials. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya.

MATERIAL I MÈTODES

S'ha utilitzat el sistema d'enquesta telefònica^{2,3}. Amb aquest mètode hem pretès eliminar possibles interferències creades per vies indirectes; (maternitats, contestes per escrit) i aconseguir uns resultats de forma ràpida i econòmica.

S'ha estudiat una mostra de famílies amb fills de sis mesos de vida, nascuts a diferents maternitats. L'enquesta s'ha efectuat a les mares dels nadons.

La font d'informació han estat les dades del Pla de Detecció Precoç, que té una cobertura estimada del 91% dels naixements de Catalunya.

El mostreig ha estat bietàpic, mixt (assignació de clíniques maternals) en la primera etapa i aleatori en la segona^{4,5} (elecció a l'atzar de nadons de sis mesos d'edat).

En la primera etapa, de les 109 maternitats existents a Catalunya, se n'han escollit 53, per considerar-les les més importants, i, les 35 restants, a l'atzar. En la segona, s'ha triat aleatoriament un 7% de famílies, sobre la mitjana de naixements mensuals de les maternitats seleccionades.

La mesura mínima i suficient de la mostra, amb un nivell de significació del 5%, una probabilitat teòrica de l'esdeveniment objecte d'estudi del 0,5 i una precisió del $\pm 0,08$, és de 151 individus. Aquest nombre suposa una fracció teòrica del mostreig del 0,26%.

De totes maneres aquest nombre s'ha incrementat fins a 395, tenint en compte les possibles "no respostes" o "no telèfon"⁶.

L'enquesta telefònica l'han realitzada dues persones prèviament ensinistrades amb trucades pilot.

De les 395 adreces facilitades va ésser possible contactar de forma efectiva en 212 casos. La col·laboració de la gent enquestada ha estat molt favorable. De totes les trucades fetes només 4 no van voler col·laborar en l'estudi.

Per realitzar l'anàlisi de les dades obtingudes s'han enregistrat en suport magnètic i s'han processat mitjançant el SPSS (Statistical Package For Social Sciences).⁷

RESULTATS

a) Dades generals:

— S'han obtingut un 53,8% de respostes, del total de telèfons trucats.

— La durada mitjana de les trucades ha estat de 3,27 minuts, amb una desviació típica d'1,42 minuts.

— La major part de nadons van néixer en hospitals de la XHUP (Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública) (49,8%), Hospitales de la Xarxa Pública (25,6%), hospitals privats concertats (4,2%) i hospitals privats no concertats (20,5%)⁸.

— Un 59% de les persones enquestades porten el fill al pediatre privat, mentre que el 31,9% utilitza la xarxa pública, i un 9% combina ambdues.

b) Distribució del carnet

De les 212 famílies enquestades, 194 (91,5%) van rebre el carnet, la qual cosa representa un nivell de distribució entre el 87,7% i el 95,3% ($\alpha = 0,05$).

La distribució és menor a Barcelona ciutat, amb un 86,8%, que a la resta de Catalunya, amb un 96,2% ($\chi^2 = 6,07$ gl = 1, $p < 0,025$). Vegeu taula 1.

No s'observa una associació entre el tipus de maternitat i la distribució del carnet.

c) Utilització del carnet

La taula 2, que il·lustra la utilització del CS, recull les dades de les 195 famílies que han rebut el carnet a la maternitat, i fa esment de les informacions que han estat anotades pel personal sanitari.

Respecte a l'anotació de les dades del naixement, no s'han detectat diferències estadístiques.

Taula I: Distribució del Carnet de Salut

	Barna ciutat	Barna província.	Altres	Totals
Lliurat	86,7%	98%	94,6%	91,5%
No lliurat	13,3%	2%	5,4%	8,5%

Taula II: Utilització del Carnet de Salut

	(1) Dades naixement	(2) Pes	(2) Talla	(2) Alimentació	(2) Vacunes
Anotat	56,4%	47,2%	46,2%	29,9%	67,2%
No anotat	43,6%	52,8%	53,8%	70,1%	32,8%

ticament significatives en relació amb el tipus de maternitat (particular, seguretat social, etc.)

Pel que fa l'anotació de pes, talla, alimentació i vacunes, tampoc no s'han detectat diferències en relació al tipus de pediatre.

d) Control de vacunes

A la taula núm. 3 es reflecteix clarament que les vacunes són les accions sanitàries que les famílies es preocupen de tenir registrades pràcticament en un 95%.

Taula III: Anotació de vacunes als diferents documents

	Freqüència absoluta	Percentatge
No anotades	13	6%
C.S.	101	47%
C. Ped.	30	14%
C. Ajunt.	22	10.2%
T.V.G.	19	8.8%
CS + C. Ped.	15	7%
CS + TVG	8	3.7%
CS + C. Ajunt	7	3.3%
TOTAL	215	

C.S. = Carnet de Salut, C. Ped. = Carnet Pediatre, C. Ajunt = Carnet de l'Ajuntament, T.V.G. = Tarja de Vacunes de la Generalitat.

Es constata també que la forma d'anotar-les és especialment dispersa. Trobem cinc formes diferents de registre: Carnet de Salut, Targeta de Vacunes de la Generalitat, Carnet del Ajuntament de Barcelona, Targeta del Pediatre i Carnets comercials. En molts casos (14,4%) es registren en més d'un document alhora.

DOCUMENTS ANOTACIÓ VACUNES Barcelona ciutat

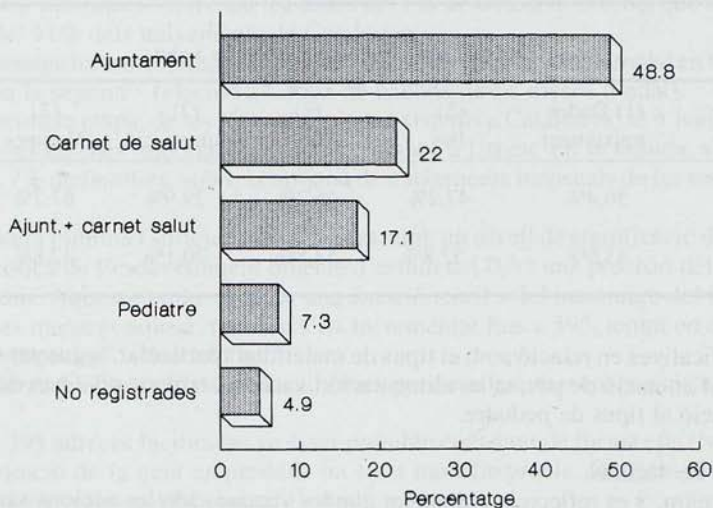

Fig. 1

Catalunya sense Barcelona ciutat

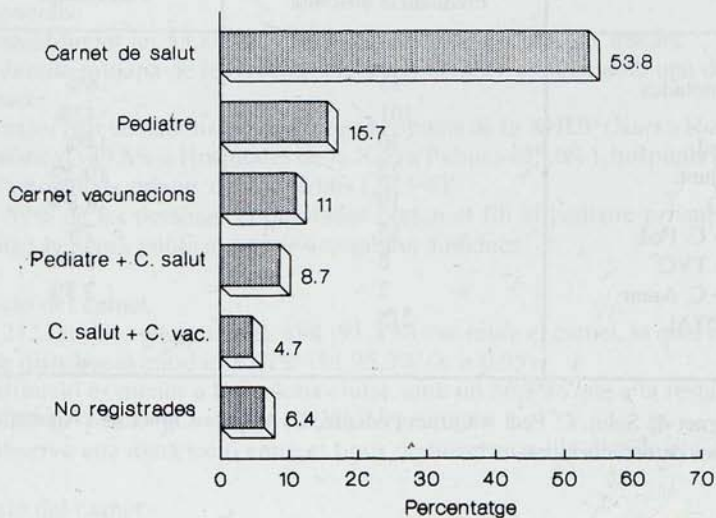

Fig. 2

Els gràfics 1 i 2 descriuen els diferents documents que s'utilitzen per a l'anotació de vacunes. S'ha diferenciat entre Barcelona Ciutat i la resta de Catalunya pel fet que a Barcelona Ciutat hi ha un programa de l'Ajuntament de control de vacunes. Per acord amb la Generalitat, els Carnets de Salut distribuïts a Barcelona porten un distintiu que ho indica.

A Barcelona Ciutat, seguint la normativa abans esmentada, s'utilitza majoritàriament el Carnet de l'Ajuntament com a únic document d'anotació de les vacunes en el 51% dels nens. El Carnet de Salut és emprat com a únic document en el 22% dels enquestats. Un 17% de les famílies utilitzen tots dos documents.

A la resta de Catalunya el document que s'utilitza amb més freqüència és el CS, amb un 66%, seguit dels carnets particulars dels diferents pediatres (24%).

Referent al control de vacunacions per part dels pediatres, independentment del document utilitzat per anotar-les, cal constatar una menor freqüència en el seu registre pels pediatres de la Xarxa Pública (ICS), enfront del pediatre particular.

COMENTARIS

El mètode d'enquesta telefònica s'ha utilitzat àmpliament en estudis de tipus comercial, publicitari, electoral... En altres països també s'ha utilitzat en el món sanitari, on s'ha demostrat que es tracta d'un mètode eficaç i econòmic per al seguiment de dades clíniques.

En el nostre estudi, aquest mètode ens ha permès contactar de manera eficaç amb 212 famílies (53,8%), amb una important economia en relació amb altres mètodes.

En tractar-se de preguntes molt lligades als interessos de la família i sense implicacions socioeconòmiques que la poguessin condicionar, la fiabilitat de les respostes és presumiblement força elevada.

S'ha de tenir en compte que, en tractar-se d'un mètode intrusiu (ens introduïm en un domicili de forma anònima i sense permís ni contacte previ), s'ha de moderar el seu ús, per evitar en el futur invalidar aquest procediment d'avaluació.

— Es nota una diferència apreciable entre la distribució (91,5%) i la utilització a nivell de Catalunya (49,38%). És a dir: si bé la majoria de nadons reben el Carnet de Salut, només en la meitat dels casos s'arriba a utilitzar.

— Si bé les vacunes es registren més que altres paràmetres sanitaris, la forma d'anotar-les és especialment dispersa, degut en part a la multiplicitat de documents que competeixen amb el CS. És probable que aquest fet influeixi negativament en el grau d'utilització del CS.

— Sembla que el tipus de Clínica no influeix sobre el grau de distribució. Tampoc no s'observen diferències quant a l'anotació de les dades del part al CS.

— Pel que fa al tipus de pediatre, no s'observen diferències en el registre de vacunes al Carnet de Salut. Si tenim en compte els diferents carnets de registre de vacunes es constata un menor nivell de registre de vacunes per part dels pediatres de la xarxa pública, possiblement pel fet que els pediatres de l'ICS, en general, no administren vacunes.

BIBLIOGRAFIA

1. Carnet de Salut. Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Barcelona 1985.
2. Posner B.M., Borman C.L., Morgan J.L., Borden W.S. and Cohls J.: The validity of a telephone-administered 24-hour dietary recall methodology. *Am. J. Clin. Nut.* 1982, 36: 546-533.
3. Krantzler N.J., Mullen B.J., Schutz H.G., Grivetti L.E., Holden C.A. and Meiselman H.L.: Validity of telephoned diet recall and records for assessment of individual food intake. *Am. J. Clin. Nut.* 1982, 36: 1234-1242.
4. Cochran, W.G. *Sampling Techniques* (3rd. edition) John Wiley and Sons. New York. 1977.
5. Rumeau-Rouquette C., Breart G., Podien R. *Methodes en Epidemiologie* (3rd. edition). Collection Statistique en Biologie et en Medecine. Flammarion Médecine-Sciences. París 1985.
6. Disponibilidades de la vivienda. *Anuario el País*, pàg. 169. Madrid 1984.
7. SPSS (USER'S GUIDE) 2ond. Edition MC. Graw-Hill Book Company. New York 1986.
8. Catàleg de Centres Hospitalaris de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Barcelona 1986.